

УДК 338.48

Панухник О.В., д.е.н., проф.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ
ТА РЕКРЕАЦІЇ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ МОЛОДІЖНОГО РЕСУРСУ: ПЕРЕДУМОВИ
І НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВЕКТОРНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКО-
РЕГУЛЮЮЧИХ ВПЛИВІВ**

Panukhnyk O.V., Dr., Prof.

**THE TOURISM AND RECREATION REGION DEVELOPMENT
INNOVATIVE POTENTIAL WITH THE INVOLVEMENT OF THE YOUTH
RESOURCE: THE PRECONDITIONS AND FORMING DIRECTIONS OF
MANAGEMENT-REGULATION INFLUENCES**

Туризм виступає каталізатором регіональної економіки, який спроможний залучити до процесу регіонального розвитку не лише множину рекреаційних ресурсів, а й більш ефективно використовувати виробничий, науково-технічний, соціально-культурний, екологічний потенціал певної території.

Регіональний розвиток, у тому числі, розвиток туризму і рекреації, є наслідком використання внутрішнього потенціалу регіону. Суть цього процесу полягає в перенесенні акценту з прямого державного управління і регулювання регіонального розвитку туризму і рекреації на:

- стимулювання формування в регіонах автономного механізму регулювання;
- активізації підприємницького елемента, діяльності фізичних осіб у забезпеченні такого розвитку;
- створення умов для ефективної співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування та приватного сектора щодо розвитку туризму через різні механізми.

В цілому, у забезпеченні розвитку туризму в зарубіжних країнах виділяють три типи моделей державної участі у регулюванні цього процесу (табл. 1).

Таблиця 1

Зарубіжні моделі державної участі у регулюванні процесу розвитку туризму

Перша модель	Друга модель	Третя модель («європейська»)
припускає відсутність центральної державної туристичної адміністрації, всі питання вирішуються на місцях на засадах та принципах ринкової "самоорганізації". Урядові органи використовують таку модель у тих випадках, коли туризм національній економіці не дуже потрібний, або коли суб'єкти туристичного ринку займають сильні позиції, тобто здатні вирішувати свої проблеми без державної участі (така	передбачає наявність сильного центрального органу – міністерства, що контролює діяльність підприємств туристичної галузі в країні. Для її реалізації потрібні: значні фінансові вкладення в туристичну індустрію, її інфраструктуру (така модель управління туризмом діє в Єгипті, Туреччині та ін. країнах, для яких	переважає в розвинених європейських державах (приміром, Великобританії, Італії, Ірландії, Норвегії). Використання такої моделі характеризується тим, що питання розвитку туристичної діяльності вирішуються відповідним багатогалузевим міністерством. Структурний підрозділ міністерства, що відповідає за розвиток туризму в країні, здійснює свою діяльність у двох напрямках: вирішує або регламентує загальні питання державного регулювання та спрямовує й

модель управління сферою туризму, наприклад, прийнята в США).	туризм є важливим джерелом валютних надходжень у бюджет).	координує маркетингову діяльність інших суб'єктів регулювання туристичної сфери і надання туристичних послуг.
---	---	---

Примітка. Сформовано на основі джерела [1]

Європейська модель є найбільш прийнятною і доцільною для України. Її особливості мають місце, розвиваються і поступово утверджуються в Україні. Так, відповідно до ст. 6 Закону України «Про туризм», держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності [2].

Українська держава, визнаючи туристичну діяльність як одну з пріоритетних галузей національної економіки, здійснює її регулювання відповідно до таких принципів:

- сприяння туристичній діяльності і створення сприятливих умов для її розвитку;
- визначення і підтримка пріоритетних напрямів туристичної діяльності;
- формування уявлення про Україну як про країну, сприятливу для туризму;
- підтримка і захист українських туристів, туроператорів, турагентів і їх об'єднань [4, С. 300].

Одна з основних цілей державного регулювання туристичної діяльності – забезпечити права громадян на відпочинок, свободу пересування та інші права під час подорожей.

Належне управління туристичною галуззю з боку держави вимагає здійснення множини системних кроків. З цією метою в Україні здійснено низку суттєвих змін в організаційній структурі регулювання галузі туризму. Так, у результаті ліквідації державного агентства з туризму та курортів функції щодо управління і регулювання туристичної діяльності були покладені на Міністерство економічного розвитку і торгівлі (крім функції здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів, яку сьогодні здійснює Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів).

Разом з тим, туристична галузь України, маючи потужний туристично-рекреаційний потенціал, розвивалася без урахування особливостей її функціонування, глибокого проникнення в суть проблем та за відсутності цілеспрямованої, комплексної туристичної політики держави й відпрацьованих механізмів управління [3].

Матеріальною базою регіонального розвитку туристичної діяльності є природні рекреаційні ресурси (ПРР). Наприклад, Тернопільська область має 421 територію та об'єкт природно-заповідного фонду, в тому числі, заповідник "Медобори", 89 заказників (15 – державного значення), 308 пам'яток природи (12 – державного значення), 18 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва (4 – державного значення). Сприятливі кліматичні умови, мальовничі ландшафти, ліси, річки, джерела мінеральної води та лікувальні грязі, відомий кліматичний курорт Заліщики створюють рекреаційні ресурси області [5, С. 90].

Тому сьогодні, на нашу думку, актуальними продовжують залишатися питання: механізмів управління і регулювання туризму, в першу чергу, економічних; забезпечення регіонального розвитку туризму і рекреації через формування інноваційного потенціалу такого розвитку; залучення до формування цього потенціалу усіх суб'єктів регулювання, зацікавлених сторін, контактних аудиторій, зокрема, молоді.

Беззаперечним є той факт, що спроможність до інноваційного розвитку (будь-якої сфери чи виду діяльності) визначає інноваційний потенціал.

Він віддзеркалює спроможність регіону до інноваційного розвитку з

використанням усіх необхідних для цього ресурсів, що є у його розпорядженні.

Тому, формування інноваційного потенціалу регіонального розвитку туризму та рекреації вимагає залучення та належного управління наступними ресурсами: кадровими, інформаційними, матеріально-технічними, фінансовими, маркетинговими, виробничо-технологічними (рис. 1).

Рис. 1. Ресурсний базис формування інноваційного потенціалу регіонального розвитку туризму та рекреації

Не викликає сумнівів, що крім вищезазначених компонент ресурсного базису, важливим для формування інноваційного потенціалу регіонального розвитку туризму та рекреації є залучення саме молодіжного ресурсу. Молодь є об'єктом: передачі накопиченого українським народом життєвого історичного досвіду й матеріально-культурної спадщини; формування ціннісних орієнтацій; морального оздоровлення й культурного розвитку.

Виходячи з вищезазначеного, беззаперечним є той факт, що сформований інноваційний потенціал регіонального розвитку туризму і рекреації є завершальним етапом циклу виробництва туристично-рекреаційних послуг, що істотно впливає на кінцевий результат (пропозицію і надання послуг). Причому, надання послуг туризму і рекреації в умовах ринку повинно супроводжуватися захистом прав та інтересів споживачів, забезпеченням їх безпеки. Правову основу для цього створює Закон України "Про захист прав споживачів", що визначає права споживача на безпеку послуг, на одержання необхідної інформації, гарантії і відповідальності постачальника (виконавця) послуг тощо [3].

Таким чином, належний інноваційний потенціал регіонального розвитку туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу уможливить:

- формування нових типів суб'єктів бізнесу: процесінгових компаній, он-лайн турагентств, тур-консультантів;
- синхронізацію процесів обслуговування споживачів туристичних послуг;
- підвищення рівня сервісизації надання туристичних послуг;
- розвиток віртуального сектора подорожей, підкріпленого здобутками інтернет-індустрії, що забезпечує функціонування мережевого інформаційного простору, особливо в туристичному посередництві з продажу пакетних пропозицій;
- високий рівень комунікативної та інтерактивної волатильності туристичного попиту;
- підвищення ефективності інноваційної діяльності регіонального розвитку

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні особливості формування і управління інноваційним потенціалом регіонального розвитку туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу». Тернопіль. 15-17 жовтня 2015 року

туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу як рушійної сили економічного зростання.

Перелік посилань

1. Должикова-Поліщук Л.В. Особливості та тенденції управління туристичною діяльністю / Л.В. Должикова-Поліщук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///D:/ape_2014_9_13.pdf

2. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України від 18.11.2003 р. № 1282-IV. – [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

3. Сисоєва С.І. Механізми управління туристичним бізнесом в Україні / С.І. Сисоєва. – [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-2/doc/2/08.pdf>

4. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія / Т. І. Ткаченко. – К. : Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2006. – 537 с.

5. Управління регіональним розвитком туризму: навчальний посібник / За ред. В.Ф. Семенова. – Одеса, 2011. – 225 с.